

Dr. Zora Rutar Ilc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

NI VSAKA SKUPINA, KI SE UČI, UČEČA SE SKUPNOST

V zadnjih dveh letih sem imela priložnost sodelovati v dveh odličnih mednarodnih projektih, v katera je bil vključen naš zavod z več deset šolami. To sta bila projekta, namenjena krepitvi učečih se skupnosti in profesionalnemu učenju učiteljev. Izkušnja v teh dveh projektih je bila zame ena najbolj navdihujočih pri mojem delu s šolami oz. učitelji.

Kaj je bilo tako navdihujočega? Šole so uspeli na podlagi skupnih izhodišč, strategij in orodij spisati čisto svoje zgodbe, prilagojene lastnim potrebam, zmožnostim in okoliščinam. Če so na začetku timi – spodbujevalci sprememb v svojih kolektivih – še izražali skrb glede tega, kaj so pravzaprav cilji projekta, so na koncu z zadovoljstvom in ponosom odkrili, da si cilje zastavljajo sami: še več, da jih zastavljajo skupaj s svojimi kolektivi, za SVOJO šolo.

Eden od udeležencev je ob neki priložnosti napol šaljivo vprašal: Toda ali ni vsaka šola, še več, vsaka skupina, ki se uči, učeča se skupnost?

Res je, da se v vsaki šoli učenci (in upajmo, da tudi učitelji) učijo; ni pa vsaka šola in skupina, ki se uči, učeča se skupnost v pomenu, kakršen je rezerviran za ta pojem. Za učeče se skupnosti namreč veljajo posebne odlike, ki jih različni avtorji povzemajo takole:

- refleksivni dialog: ta pomeni sodelovanje udeležencev (v našem primeru učiteljev) v kultiviranih, odprtih, spretno in sistematično vodenih profesionalnih razpravah o zanje ključnih temah; za tak dialog je potrebno ozračje varnosti, spodbudnosti in zaupanja;
- deprivatizirana praksa: nanaša se na pripravljenost učiteljev, da delijo svoje izkušnje in prakso s kolegi, denimo, da si predstavljajo svoje uspešne in manj uspešne prakse in da se vzajemno opazujejo z namenom učenja iz povratne informacije;
- skupni fokus učiteljev na učenju učencev: osredotočenost na učinkovito učenje učencev (in s tem povezano učenje učiteljev, npr. skupna analiza podatkov, učnih dosežkov, izdelkov ...) je ključna značilnost učeče se skupnosti in predpostavlja skupna prizadevanja za ustvarjanje takšnega učnega okolja, ki to v največji možni meri podpira (in ni osredotočeno le na rezultate zunanjih preizkusov in raziskav);
- sodelovalnost: predpostavlja kakovostno in predano sodelovanje učiteljev v skupnih aktivnostih v vseh pomembnih fazah pri razmisleku o tem, kakšno znanje in veščine želimo razvijati in kako lahko to naredimo, kakšne vrednote (glede znanja, učenja in odnosov) zastopamo in kakšno vizijo si želimo; predpostavlja tudi vključenost vseh v vse zanje pomembne zadeve in odločitve;
- skupni občutek smisla pa je učinek takšnega procesa oz. najbolj prepričljiv dokaz, da gre za učečo se skupnost, saj tisto, kar ponotranjimo, najbolj sprejemamo in smo se za to pripravljene zavzemati.

Ustvarjanje učeče se skupnosti je odločilno povezano z vključujočim in razporejenim vodenjem in pri tem so nenadomestljivi ravnatelji, ki ga znajo zastopati in udejanjati. To niso ravnatelji, ki vse pomembne pedagoške odločitve sprejemajo sami ali pa jih prepuščajo drugim (ker se sami npr. ukvarjajo z drugimi zadevami), to so ravnatelji, ki znajo vse člane svoje skupnosti vključiti v ustvarjanje učeče se skupnosti.

Zato smo v tokratni številki revije in njene priloge dali glas takim ravnateljem in skupaj s šolskimi timi popisali zgodbe šol, ki živijo kot učeče se skupnosti. Nekateri od predstavljenih primerov v večji meri prikazujejo pot, ki jo je kolektiv opravil kot učeča se skupnost in aktivnosti, ki so jih v ta namen izvajali projektni timi (npr. primer Gimnazija Koper, OŠ Dolenjske Toplice in OŠ Rakek); drugi popisujejo doživljanje te poti oz. refleksijo procesa (npr. OŠ Gorišnica), spet tretji pa so več pozornosti posvetili opisu ugotovitev in rešitev, ki jih je prineslo njihovo skupno raziskovanje (npr. Gimnazija Novo mesto). To niso šablonske pripovedi, ampak intimne zgodbe o procesih, ki so jih izpeljali in iz njih zrasli močnejši in bolj povezani.

Razširjajmo znanje

**Ugoden
nakup
strokovne
literature**

**DO
-50%**

**Vzgojno
delo z
učenci**

**Taksonomija
za učenje, poučeval
in vrednotenje znanj**

V marcu in aprilu poteka spomladanska akcija nakupa strokovne literature po znižanih cenah.

Več na www.zrss.si/zalozba/knjigarnica